

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Περιφερειακός Σχεδιασμός-Προγραμματισμός

Περιφερειακός Οικονομικός Προγραμματισμός

Βασικά Χαρακτηριστικά:

- ❑ έμφαση στη σχέση του σχεδιασμού με την **εξέλιξη της κοινωνικο-οικονομικής πραγματικότητας στο χώρο**
- ❑ **δυναμική διάσταση** του χώρου
- ❑ **οικονομική αναπτυξιακή περιφέρεια:**
«μία δυναμική γεωγραφική ενότητα, της οποίας τα όρια προσδιορίζονται από τις διαχρονικές μεταβολές των κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών, τις ροές και τις αλληλεξαρτήσεις των χωρικών μονάδων από τις οποίες συντίθεται»
- ❑ **αναπτυξιακή περιφέρεια = «ζωντανός» οργανισμός**

Περιφερειακός Οικονομικός Προγραμματισμός

Ορισμός:

«Ο Περιφερειακός Σχεδιασμός - Προγραμματισμός είναι ο τύπος της **δημόσιας** δράσης, που σχετίζεται άμεσα με τον **έλεγχο** της αναπτυξιακής πραγματικότητας, μέσω μιας **συστηματικής προσπάθειας** προσδιορισμού και προσανατολισμού των δράσεων σε μία **δεδομένη κλίμακα χώρου**, η οποία είναι κατά κανόνα μεγαλύτερη από την τοπική και μικρότερη από την εθνική και ονομάζεται **περιφέρεια προγραμματισμού**, με σκοπό τον εκ των προτέρων έλεγχο μιας **μελλοντικής**, σαφώς προσδιορισμένης χρονικά, αναπτυξιακής κατάστασης».

Περιφερειακή Πολιτική

Ορισμός:

«Η Περιφερειακή Πολιτική αποτελεί ένα **σύστημα** σκοπών, μέσων και φορέων που συνδυάζονται σε ένα **Πρόγραμμα** για να επιτύχουν την **ισόρροπη μεταβολή** της διαπεριφερειακής διάρθρωσης της οικονομίας».

Επίπεδα Περιφερειακού Προγραμματισμού

- Κεντρικό – Προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης:
 - Προγράμματα **οικονομικής και κοινωνικής** ανάπτυξης με **χωρική** διάσταση
 - διαμόρφωση της Περιφερειακής Αναπτυξιακής **Στρατηγικής μιας χώρας**

- Περιφερειακό – περιφερειακά Προγράμματα:
 - διαμόρφωση της Αναπτυξιακής **Στρατηγικής μιας περιφέρειας**

Κυρίαρχες Αντιλήψεις για τη Σκοπιμότητα και το Ρόλο του Περιφερειακού Προγραμματισμού

□ Ευρωπαϊκή αντίληψη:

Δημόσια δράση με τη συμμετοχή και του ιδιωτικού τομέα, με στόχο την ανάπτυξη της περιφέρειας ή της πόλης και τη συνολική περιφερειακή ανάπτυξη

□ Αμερικάνικη – «φιλελεύθερη» αντίληψη (ΗΠΑ – Μ. Βρετανία):

Δημόσια δράση για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, με την οργάνωση του χώρου προς όφελος της ανάπτυξης των επιχειρήσεων

Συμβολή του Περιφερειακού Προγραμματισμού στον Εθνικό Αναπτυξιακό Προγραμματισμό

- διευκολύνει τον **έλεγχο** της **συνέπειας** και της **εφικτότητας των στόχων** του ΕΑΠ, υπό τους περιορισμούς και τις δυνατότητες που θέτει η μεταβλητή του χώρου
- τα μέτρα των ΠΠ **συμπληρώνουν και εξειδικεύουν στο χώρο** τα μέτρα του ΕΑΠ και έτσι εξασφαλίζεται η συνέπεια και η αποτελεσματικότητα της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής
- διευκολύνει την **απογραφή και αξιολόγηση των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών** καθώς και την **επισήμανση συμπληρωματικοτήτων** για την αξιοποίησή τους
- ενισχύει την **αποκέντρωση του συστήματος λήψης αποφάσεων**, τη **συμμετοχή των τοπικών φορέων** στην αναπτυξιακή διαδικασία και διευκολύνει την **αποδοχή των στόχων** του ΕΑΠ από τον πληθυσμό.

Βασικό Θεωρητικό Υπόβαθρο

- ❑ θεωρίες χωροθέτησης και επιλογής του **τόπου εγκατάστασης**
- ❑ θεωρίες **χωρικής κατανομής και ανάπτυξης** των οικισμών στο χώρο (θεωρίες κεντρικών τόπων, πόλων ανάπτυξης, συγκέντρωσης και διάχυσης)
- ❑ θεωρίες **αστικής οικονομικής ανάπτυξης**, δομής και λειτουργίας των πόλεων
- ❑ θεωρίες **περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης** και μεγέθυνσης
- ❑ θεωρίες χρήσης των **φυσικών πόρων** και **βιώσιμης ανάπτυξης**
- ❑ θεωρίες **τοπικής ανάπτυξης**
- ❑ θεωρίες **λήψης αποφάσεων**, **διακυβέρνησης** και **χωρικής κατανομής** των αρμοδιοτήτων της διοίκησης

Τεχνικές Περιφερειακού Προγραμματισμού

- ❑ **διερεύνηση αναπτυξιακής φυσιογνωμίας, ανισοτήτων και ειδίκευσης των περιφερειών:**
 - μέτρα περιγραφικής στατιστικής (μέτρα κεντρικής τάσης και θέσης, μέτρα διασποράς και συγκέντρωσης)
 - συντελεστές συμμετοχής, εγκατάστασης, ειδίκευσης και χωροταξικής αλληλεξάρτησης
 - περιφερειακοί πολλαπλασιαστές και εξαγωγική βάση
- ❑ **συνολική αξιολόγηση των προγραμμάτων:**
 - παρουσίαση υπάρχουσας κατάστασης και προοπτικών της περιφέρειας (ανάλυση SWOT, χαρτογραφική ανάλυση)
 - επεξεργασία και αποτύπωση μεταβολών στα πεδία εφαρμογής των προγραμμάτων (μελέτες περίπτωσης, ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις, μέθοδος Delphi)

Τεχνικές Περιφερειακού Προγραμματισμού

- **συνολική αξιολόγηση των προγραμμάτων (συνέχεια):**
 - ανάλυση δεδομένων και ποσοτική διερεύνηση χωρικών σχέσεων:
 - ❖ γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS)
 - ❖ ανάλυση απόκλισης-συμμετοχής (Shift-Share Analysis)
 - ❖ περιφερειακά και διαπεριφερειακά υποδείγματα εισροών-εκροών (I-O Models)
 - ❖ μακροοικονομικά υποδείγματα
 - ❖ ανάλυση συστάδων (Cluster Analysis)
 - ❖ υποδείγματα βαρύτητας (Gravity Models)
 - ❖ οικονομετρικά υποδείγματα (Econometric Models)
 - Διατύπωση συνολικών κρίσεων για τα προγράμματα (πολυκριτηριακή ανάλυση, στρογγυλά τραπέζια εμπειρογνομώνων)

Τεχνικές Περιφερειακού Προγραμματισμού

□ διερεύνηση ειδικών θεμάτων αξιολόγησης:

- ανάλυση ωφελειών - κόστους (benefit - cost analysis)
- παραγοντική ανάλυση (factor analysis)
- δειγματοληπτικές έρευνες

□ υλοποίηση προγραμμάτων και έργων:

- τεχνικές διαχείρισης προγραμμάτων και έργων (δικτυωτή ανάλυση, διάγραμμα Gantt, μέθοδοι CPM/PERT, προσομοίωση Monte Carlo)